

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 392/2024-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **JUDr. Kamila Líšku**, súdneho exekútora, Grösslingová 62, Bratislava, IČO 42 133 572, zastúpeného JUDr. Davidom Vöröšom, advokátom, Landererova 8, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-16C/133/2015 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-16C/133/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-16C/133/2015 konal bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 16. októbra 2023 a prijatou na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 392/2024-11 z 27. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-16C/133/2015. Súčasne navrhuje, aby mu ústavný súd priznal finančné zadostučinenie 4 500 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vstúpil do konania vedeného pôvodne Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 16C/133/2015 ako intervenient na strane žalovaného, a to podaním doručeným súdu 5. mája 2017. Na základe návrhu žalobcov predneseného na pojednávaní konanom 14. februára 2019 na zastavenie časti konania, ktorá sa týka sťažovateľa, sa sťažovateľ podaním z 29. apríla 2019 vyjadril k veci a vyčíslil trovy konania.

3. Okresný súd uznesením zo 17. mája 2019 okrem iného konanie v časti žaloby o zaplatenie majetkovej a nemajetkovej ujmy spôsobnej exekúciou sp. zn. EX 633/2011 v celkovej sume 177 311,48 eur, t. j. v časti, ktorá sa týka sťažovateľa, zastavil a uznesením z 24. júna 2019 pripustil, aby sťažovateľ ako intervenient 1 na strane žalovaného z konania vystúpil, a súčasne mu priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %.

4. Krajský súd v Bratislave, rozhodujúc o odvolaní žalobcov proti uzneseniu okresného súdu z 24. júna 2019, uznesením č. k. 10Co/89/2019-475 z 30. septembra 2019, právoplatným 17. decembra 2019, potvrdil napadnuté uznesenie okresného súdu a priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo výške 100 %. Proti predmetnému uzneseniu krajského súdu žalobcovia podali dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 2Cdo/72/2022 z 23. augusta 2023, právoplatným 13. septembra 2023, odmietol.

5. Ešte podaním z 12. februára 2020, doručeným súdu 14. februára 2020, si sťažovateľ opätovne vyčíslil trovy v predmetnom konaní, o ktorých výške rozhodol vyšší súdny úradník až po vrátení veci z najvyššieho súdu, a to uznesením z 10. januára 2025. Proti uvedenému uzneseniu žalobcovia podali sťažnosť, o ktorej dosiaľ nebolo sudcom rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ namieta postup mestského súdu (pôvodne okresného súdu, keďže v dôsledku súdnej reformy je vec od 1. júna 2023 vedená na mestskom súde) a uvádza, že náhrada trov mu bola priznaná ešte v septembri 2019 a aj napriek jeho urgencii (mailom z 23. februára 2021, pozn.) súd nerozhodol počas takmer štyroch rokov (ku dňu podania ústavnej sťažnosti) o výške trov konania a namiesto toho vec poslal na dovolací súd. Domnieva sa, že správne mal súd najprv rozhodnúť o výške trov, ktorému rozhodnutiu podanie dovolania nebránilo, keďže uznesenie o náhrade trov je právoplatné a súd mal spis k dispozícii až do 1. apríla 2022. Vo vzťahu k následkom takéhoto postupu súdu prezentuje názor, že žalobcom, proti ktorým má nárok na náhradu trov konania, súd celkom legálne umožnil zbaviť sa majetku, z ktorého by mohol svoj peňažný nárok (v nie malej výške) uspokojiť. Podľa jeho presvedčenia

bol postup súdu nesprávny a neefektívny, čím v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho v bode 1 označených práv.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

7. Mestský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej s'ťažnosti pripustil jej dôvodnosť, keďže od vrátenia veci z najvyššieho súdu (13. september 2023) nedošlo ku dňu podania vyjadrenia (6. august 2024) k vydaniu rozhodnutia o výške náhrady trov konania. Pokiaľ ide o postup okresného súdu, resp. mestského súdu po podaní dovolania, tvrdí, že súd nezostal nečinný, plynule a bez zbytočného odkladu vykonával potrebné procesné úkony súvisiace s podaným dovolaním a následným predložením spisu najvyššiemu súdu. Argumentuje, že vzhľadom na to, že nárok s'ťažovateľa na náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania bol v rámci dovolacieho konania spochybnený, v danom štádiu konania nebolo hospodárne rozhodnúť o výške trov konania pred tým, ako najvyšší súd rozhodne o podanom dovolaní. Keďže Civilný sporový poriadok v tom čase neobsahoval ustanovenie, ktoré by súdu prvej inštancie ukladalo povinnosť rozhodnúť o výške náhrady trov konania v konkrétnej lehote tak, ako je tomu v súčasnosti, považuje postup súdu v konaní až do právoplatnosti rozhodnutia najvyššieho súdu, teda do 13. septembra 2023, s ohľadom na vzniknutú procesnú situáciu za hospodárny a nepoznačený zbytočnými priet'ahmi.

8. K ústavnej s'ťažnosti sa vyjadrila aj zákonná sudkyňa, ktorá uviedla, že v danom čase konajúci sudca zvolil procesný postup prednostne vec predložiť najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní a predmetná vec jej bola prerozdelená až 7. mája 2024. Následne dala pokyn súdnej tajomníčke realizovať úpravu z 12. septembra 2023 (vyznačenie právoplatnosti na uznesenie najvyššieho súdu) a vyslovila prísľub, že vyšší súdny úradník rozhodne o výške náhrady trov konania v najbližšom čase.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

9. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou s'ťažnosťou a so stanoviskom mestského súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

10. Podstata ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení, že postupom mestského súdu (do 31. mája 2023 okresného súdu, pozn.) pri rozhodovaní o výške trov konania s'ťažovateľa ako intervenienta na strane žalovaného došlo k zbytočným priet'ahom.

11. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

13. K vzniku zbytočných prietahov v konaní pred všeobecným súdom môže pritom dôjsť nielen jeho nečinnosťou, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou (m. m. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

15. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že otázky spojené s trovami konania a ich výškou nemožno považovať po právnej či skutkovej stránke za zložité. Ide o pomerne jednoduchú a štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

16. V správaní sťažovateľa ako intervenienta na strane žalovaného ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by prispeli k predĺženiu konania okresného súdu, resp. mestského súdu.

17. Ústavný súd napokon hodnotil postup mestského súdu (do 31. mája 2023 okresného súdu) v napadnutom konaní, ktorý aj podľa vyjadrenia samotného mestského súdu neprebíhal sústredene a v súlade so zásadou rýchlosti konania.

18. O nároku na náhradu trov konania (pokiaľ ide o sťažovateľa) bolo rozhodnuté v septembri 2019 potvrdzujúcim uznesením krajského súdu, ktoré právoplatnosť nadobudlo v decembri 2019, a o jej výške rozhodol (zatiaľ neprávoplatne) vyšší súdny úradník až v januári 2025.

19. Na jedenej strane je potrebné prisvedčiť argumentácii mestského súdu, že procesne účelné bolo najskôr postúpiť spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní, na druhej strane ale nemožno uprieť, že pri predkladaní veci došlo k nesústredenej činnosti, ktorá predĺžila dovolacie konanie a následne aj ďalšie rozhodovanie v súvislosti s trovami sťažovateľa. Žalobcovia podali dovolanie v januári 2020, spis bol najvyššiemu súdu ako súdu dovolaciemu predložený v marci 2020, ale v októbri 2020 bol vrátený súdu prvej inštancie ako predčasne predložený z dôvodu pochybenia pri doručovaní dovolania na vyjadrenie intervenientovi. Po vykonaní tohto procesného úkonu bol spis v decembri 2020 opakovane predložený najvyššiemu súdu, ale vo februári 2022 bol opätovne vrátený súdu prvej inštancie pre nesplnenie podmienky právneho zastúpenia

dovolateľov v súvislosti s oznámením ich právneho zástupcu o ukončení právneho zastupovania a aj v súvislosti s doplatením súdneho poplatku za dovolanie, ktorý nebol vyrubený v správnej výške. Po vykonaní potrebných procesných úkonov bol spis v marci 2022 opakovane predložený najvyššiemu súdu, ktorý napokon o podanom dovolaní rozhodol uznesením z 23. augusta 2023, právoplatným 13. septembra 2023, tak, že dovolanie odmietol.

20. Sumarizujúc uvedené, od podania dovolania v januári 2020 bola vec najvyššiemu súdu bezchybne predložená až v marci 2022, teda po vyše dvoch rokoch, a od jej vrátenia v septembri 2023 bolo o výške trov sťažovateľa rozhodnuté až v januári 2025, teda po šesnástich mesiacoch, čo z ústavného hľadiska nemožno považovať za konanie v primeranej lehote. Pre úplnosť je ale potrebné dodať, že aj samotný najvyšší súd prispel k predĺženiu dovolacieho konania, keď vec opakovane vrátil ako predčasne predloženú po siedmich, resp. po štrnástich mesiacoch, čo ale sťažovateľ v podanej sťažnosti nenamietal.

21. Vzhľadom na to ústavný súd dospel k záveru, že postupom mestského súdu (do 31. mája 2023 okresného súdu) v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

22. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd v napadnutom súdnom konaní zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo o trovách sťažovateľa právoplatne rozhodnuté a ani samotné napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené, v súlade s čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde mu prikázal vo veci konať bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

23. V zmysle čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

24. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak to je aj v prípade sťažovateľa, ktorý žiada priznať mu finančné zadosťučinenie v sume 4 500 eur.

25. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

26. Ústavný súd so zreteľom na tú skutočnosť, že napadnuté konanie bolo vo vzťahu k sťažovateľovi právoplatne zastavené ešte pred podaním ústavnej sťažnosti, čím sa miera jeho právnej neistoty podstatným spôsobom znížila, berúc do úvahy všetky ďalšie okolnosti prípadu (najmä intenzitu zásahu počas nečinnosti súdu v trvaní 16 mesiacov, ako aj medzičasom vydané

rozhodnutie o výške náhrady trov konania), považoval za primerané priznanie finančného zadostučinenia 1 000 eur (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trov konania

27. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 442,38 eur.

28. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení účinnom v rozhodnom období [(ďalej len „vyhláška“); § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky]. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 predstavuje sumu 208,67 eur a režijný paušál sumu 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľovi ako náhradu trov právneho zastúpenia, tak predstavuje 442,38 eur (bod 4 výroku nálezu).

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

30. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 7. mája 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu